

Vicenç Altaió

El somni de la subversió

Memòries d'un traficant d'idees

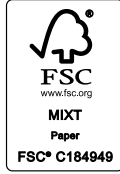
Galàxia Gutenberg

VICENÇ ALTAIÓ

El somni de la subversió

Memòries d'un traficant d'idees

Galàxia Gutenberg

Galàxia Gutenberg,
Premi Todos Tus Libros al Millor Projecte Editorial, 2023,
atorgat per CEGAL (Confederación Española de Gremios
y Asociaciones de Libreros).

Publicat per
Galaxia Gutenberg, S.L.
Av. Diagonal, 361, 2n 1a
08037-Barcelona
info@galaxiagutenberg.com
www.galaxiagutenberg.com

Primera edició: març de 2025

© Vicenç Altaió, 2025
© Galaxia Gutenberg, S.L., 2025

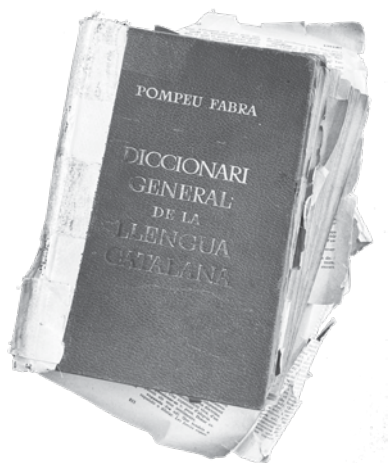
Preimpresió: Maria Garcia
Impressió i enquadernació: Romanyà-Valls
Sant Joan Baptista, 35, La Torre de Claramunt-Barcelona
Dipòsit legal: B 69-2025
ISBN: 978-84-10317-41-3

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot realitzar amb l'autorització dels seus titulars, a banda de les excepcions previstes per la llei. Adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

Índex

<i>disciplina / indisciplina</i>	9
I. Arrelament i desplaçament: la construcció d'un lector	11
II. La revolta poètica i política	41
III. La mà tallada: autoritat militar i erotisme	123
IV. Ruptura i represa: afanys, correspondències, conspiracions, contagis, tendències	139
V. La mort de l'autor	219
VI. Tràfic d'idees	253
VII. Alteritats	291
VIII. Transferències	367
IX. L'art de les ics	393
Índex onomàstic	439

disciplina/indisciplina

Diccionari Fabra amb el qual l'autor
aprengué l'ús literari de la llengua
prohibida. Edició del 1968.

«Si les coses es convertissin en fum, l'olfacte les distingiria».

HERÀCLIT

«La disciplina en les formes externes de l'idioma és encara
per a l'escriptor el millor negoci; per ella se salva ell mateix
de la singularitat i coopera a evitar que l'idioma a la llarga es

trassegi en petits nuclis locals amb escassa força d'expansió. Tornant allí per on he començat, aquesta indisciplina, una vegada satisfeta la petita vanitat de sentir-se independent, planteja un problema al qui s'hi abandona, un problema que pot acabar no afectant-lo a ell sol: el d'un canvi en el pes, en l'abast i en la direcció de la seva ambició —d'una ambició que no li pertany del tot—. I això és tan greu, que val la pena de pensar-s'hi abans».

CARLES RIBA, pròleg al *Diccionari General de la Llengua Catalana* de Pompeu Fabra, datat a Cadaqués el setembre del 1954

I

Arrelament i desplaçament:
la construcció d'un lector

Llibre dels pares amb dedicatòries,
Valldemossa, 19 d'octubre del 1953.

Escric, llavors penso. Reposava a la tauleta de nit, en aquella lluna de mel dels progenitors, el meu primer llibre: *Un hivern a Mallorca*, de George Sand. Encara no sabia llegir, llavors no existia. Emperò, el Llibre ja es dividia i es multiplicava en tants altres llibres, i aquest, present, bategava al costat del llit.

El llibre estossejava i eructava la sang de la passió pel ritme de l'escriptura i de la música, pel ritme de l'eros engendrador.

Vaig ser concebut sota la castellania de la creu. El pare persignà tres vegades seguides el membre damunt la vulva de la mare abans d'introduir-me a la vida. Tot i que el nacionalcatolicisme anorreava la sexualitat per mor d'una estricta reproducció, sé que soc fill del plaer i de la joia, i de l'amor.

A pesar del ritual de les formes, el pecat original no se'ns transmet des del naixement al ventre de la mare, via l'esperma del pare, com creien sant Agustí i els pares de l'Església, ans cada ésser que neix, neix amb substància de potencial llibertat. A cada naixença, cau una dictadura.

La mare i els bessons. (Fotografia de Pere Riera.)

Mentre a Espanya governava el general Franco, que havia aixafat les idees republicanes i laïques sota la icona d'un castell castellà abanderat per la creu catòlica, el meu bessó i jo vam néixer un *quatorze juillet*. El meu primer crit, en el moment del part, per a perplexitat del metge, la llevadora i les infermeres, va ser entonar *La marseillesa*.

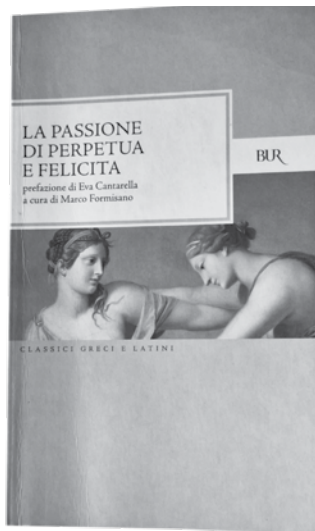
No naixem sols. Des del moment de la concepció vaig poder reconèixer-me en la distinció de l'altre, el meu igual per bé que no idèntic.

Em movia, fill de Santa Perpètua de Mogoda, molt. Dins l'aigua, dins el ventre i dins la incubadora –oh ventre maternal artificial!–. És dins del moviment que sotgem el misteri que s'amaga rere nostre, la part no visible. Érem dos a nedar dins les aigües interiors del líquid amniòtic, sense aire, entortolligant-nos amb el cordó umbilical que ens unia en continuïtat amb els avantpassats.

Es nodria el bessó mentre jo em dedicava a la contemplació de com es conformen els éssers vius. El vaig empènyer a sortir el primer, com si em deslliurés de mi mateix, com si aboqués a fora la part de l'activitat i em reservés el silenci interior dels orígens.

El part es va allargar durant sis hores i tres minuts. Per a sorpresa dels assistents a l'acte, al seu darrere, a les tres de la tarda i sis minuts, sortí un no res a partir del qual em reconstituí: 1,840 quilos en 42 centímetres. El cordó umbilical va trigar vuit dies a caure.

L'hereu es dedicarà a l'activitat física, i l'altra meitat, a l'observació del moviment i la seva transcripció. Amb el temps, hauré de llegir en línies d'escriptura els quilòmetres que el bessó haurà rodat en bicicleta i hauré d'activar la natura dels mots. Setmesó, inacabat, em van tancar dins un taüt de literatura.

Edició en què es recull el manuscrit en llatí de *La passió de Perpètua i Felicitat*.

És dels noms d'on prenem significat. Els noms propis no tenen significat, a pesar que els mots arrosseguen memòria. No ets, Vincens-tis, cognomenat Altilius, el que venç i el més alt. El teu avi patern era fabricant tèxtil i el teu avi matern, fabricant d'aiguardents, dels quals heretares el coneixement tècnic del text com a teixit i la combustió i la destil·lació dels líquids com a foc de l'essència de l'escriptura.

Jo que vaig ser fill de Déu, car els meus predecessors n'eren, de fills de Déu, arrelats en un poble sense predestinació messiànica, quan vaig ser batejat vaig plorar. A la pila baptismal es reflectí el cos exsangüe de Víbia Perpètua amb una palma de llorer i un llibre. No era la mare verge, la mare sense pecat concebuda qui m'esguardava amb ulls de marbre, sinó la dona escriptora a qui havien raptat el fill acabat de néixer perquè renunciés al cristianisme emergent. A les memòries, l'única obra antiga escrita en prosa llatina per una

dona que ens ha arribat, Perpètua, una jove matrona noble de vint-i-dos anys que alletava el fillet quan fou arrestada, relata un somni: s'enfila per una escala els esglaons de la qual són ganivets tallants; en arribar a dalt treu el cap en un verger immens; al fons, un home, d'esquena, muny una vaca.

Ploro pel sacrifici altruista de la mare –*lanifica, casta, pia, frugi, domiseda*–, pel martiri de Perpètua a l'amfiteatre de Cartago, envoltada de màscares paganes i mitològiques. Orfe, només resta un diari íntim de somni i passió, i, dels nostres clàssics, altres llibres en moviment i llurs fragments.

Carro de cavalls ornat amb flors i paraigua amb la marca Anís i Conyac Soley.

La toponímia amaga l'orografia dels indrets; la filologia destapa els llençols de la història, fa d'arqueòloga de les ruïnes del passat. Vaig sortir al món en un part a la Clínica Dexeus a Barcelona, potser concebut a Mallorca i nascut en la paraula del lloc. Mogoda –sosté el filòleg Joan Coromines– és un mot que procedeix del terme

«moga», que significa ‘fita’, ‘pedra que marca els límits’. Si ajuntem el nom patronímic i el nom del lloc, tindríem Santa Perpètua de Mogoda, que significaria un territori marcat per unes fronteres que mai no es mouen.

La literatura em va ensenyar ben aviat que ella mou la llengua i que salta pels marges del territori natal. Així, soc fill d’un antònim i de la rèplica a la santedat del lloc: «D’on vens?», i responc: «De la Sainte du Mouvement Perpétuel». Aquesta ha estat una de les meves divises.

El jardí natal conforma el paradís mític, només en el període de constitució d’una personalitat subjectiva sense comunitat. Després un es mou amb llibertat de moviment i fatalitat d’atzar. Tria la seva comunitat: ser solitari, i solidari.

Dia de Reis amb jocs de cartró i fusta.
(Fotografia dipositada al Museu del Juguet de Catalunya.)

La vida conté tants gèrmens de vida com de mort. Em creix el llenguatge dins, el balbuçig, els primers mots: pa-pa, ma-ma, ca-ca, i el temor a Déu. Déu habita en l'anella del llenguatge? Déu habita en el temor, és la consciència de la finitud, i els llenguatges, en el joc.

Hauríem de poder néixer al llit i de poder morir al llit. Amb un sol moble hauríem de poder bastir una llar. A casa tot girava al voltant de la taula. La família és constituïda per la taula, que actua com a rellotge, diari i llibre; és l'indret pretecnològic del llenguatge en el temps de la informació i de la memòria, i és també l'indret del llenguatge de l'esdevenir. La taula és l'espai sedentari del nomadisme, de la mateixa manera que la tomba serà el darrer espai sedentari del nomadisme. Com els llibres, mòbils per ser llegits quiets, que fan de mitjancers entre la taula de l'escriptura i la biblioteca, on reposen.

Mai no vaig veure el pare al llit, només l'he conegut a taula. El pare a la taula i la mare, a la cuina i a la taula. La cuina era el confessionari i la taula, l'assemblea. La taula era l'alfa i el cap del bou. Vaig aprendre l'organització del treball parant i desparant la taula a mesura que anaven arribant nous germans al nostre entorn.

Amb un sentit de la mesura estricta, cada tres anys se'n sumava un altre, menys el primer, que érem dos, i el darrer, que trencà la justa cadència mètrica. Som sis: amb l'hereu Jacint vingué, de més a més, el poeta; després el Pep, el metge que diagnosticarà la salut de la cosa pública; la noia, la Montse, la biòloga que acabà processant textos; el Toni, el filòleg que defensa i preserva la terra de la llengua amb ecologia radical, i el Moisès, el darrer, fill tardà que vingué amb la democràcia i posà el pes de les coses a les balances.

Telers de llançadora.

Encara no havia llegit la clarivent novella *L'auca del senyor Esteve*, de Santiago Rusiñol, però tot el sistema social actuava sota la seqüència de la seva tesi. La primera generació és fundadora, la segona viu l'esplendor del negoci i la tercera ho trenca amb alternativa. Soc, de tercera generació, fill del Ton de la fàbrica i de la Maria de Can Soley. El bessó, considerat l'hereu per naixença, havia de donar continuïtat al cultiu de la terra, cosa que després de la Revolució Industrial volia dir treballar en el tèxtil. Amb el camp lliure, vaig poder, per desdoblament i des de petit, ocupar un espai obert: el de la poesia. Ell vestia amb ratlles verticals i jo, horitzontals.

L'estructura de la producció distribuïa les funcions. L'avi patern, venint de baix, va emergir d'encarregat a motor emprenedor d'una empresa familiar. Dels tres fills i una filla, el gran, un cop format, partí com a directiu per a una altra empresa a les Amèriques; el pare s'ocupava de fer el dibuix de la roba –la trama i l'ordit–, de dirigir i supervisar l'administració i tancar els acords amb els servidors i clients, i el tiet petit era l'encarregat de la producció, de les màquines i dels treballadors. La germana sortí de la línia patriarcal i se sumà a la del marit, que tenien porcs i cansaladeria.

El procés partia de passar el fil de cotó en rodets al canvi de suport a bitlles, que es posaven dins la llançadora per anar d'una banda cap a l'altra a cops en el teler. Allà la línia contínua horitzontal de la trama s'entrellaçava, ara per dalt i ara per baix, amb els fils verticals que venien enrotllats i estirats d'un gran tambor. En les hores de treball infantil, a mitja nit perquè les màquines no s'atures- sin, tot nuant els fils trencats, vaig comprendre el sentit de l'escrip- tura, a més d'adquirir el sentit del sou: «El diner que t'has guanyat és teu, fes el que en vulguis». La vida és dura. Vaig començar de zero.

El soroll dels telers era per tot, bategaven, ensordien. L'avi era rodó, sever en l'organització racional productiva i tou per dins, on habitava l'àvia, regadora de flors de gerani. L'aire es feia irrespira- ble amb la pols del cotó que cobria els telers com la neu. Cada teler, en grup de dos o de quatre, era vigilat per una de les dones de la fàbrica, que, en torns de matí o de tarda, vetllaven perquè cap fil no es trenqués ni malbaratés el fil argumental que el pare havia di- buixat a vista de comptafils en un full quadriculat. Quan un teler s'aturava, normalment obturat entre cargol i femella, apareixia l'home mecànic de granota blava, brut de greix negre, amb eines de clau i martell.

Amb el temps, vaig veure entrar unes plantilles foradades que dibuixaven amb més complexitat l'ordre sintàctic elemental, a la llatina: subjecte, verb, complements i predicats. Vaig veure néixer una gran revolució: el teler sense llançadora, i, consegüentment, vaig haver de procurar que la literatura amb argument lineal i escri- ta a cops fos substituïda per l'escriptura sense llançadora.

De la roba de llençol de cotó, amb la qual es vestien els àngels, a la roba acrílica de taula, fins als texans del pop i la lona d'estil eivis- senc. Amb la modernització tecnològica, la sobreexplotació en el lliure mercat i les lletres impagades, un poema, que no val res, arri- bà a valdre més. Entràvem en un gran canvi on la pagesia va perdre davant la burgesia, i aquesta davant el món artístic i intel·lectual. «No cal que aneu a fer estudis, no se n'aprèn de números». Vaig renunciar al curs de la vida comercial.

Celler d'Anís i Conyac Soley.

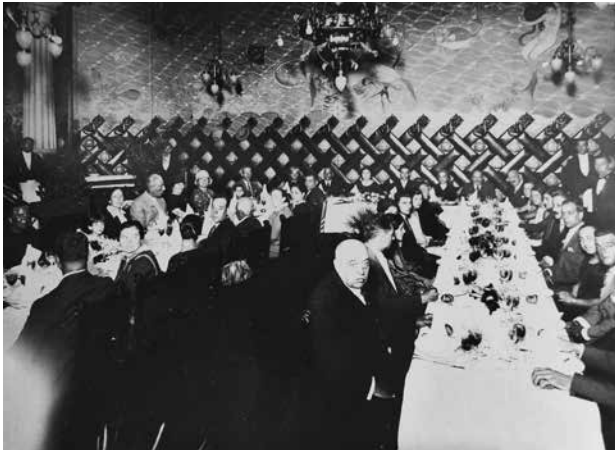
Una obra d'art explora obrir els límits més que la funció. El vi és una obra d'art en si mateixa que integra la natura, la transformació i la forma en un gaudi difícilment superable.

Els camps de vinya formaven part del paisatge natal, una natura salvatge arrenclerada. Als turons del Vallès, en ondulació cap a la banda del sol de matí i del vent marí, s'afilaven els ceps, allà on després s'alienarien els blocs de ciment armat de la Barcelona en expansió. La societat industrial ho devastà.

Va ser al paller erecte amb pal al mig on noies i nens vam descobrir el primer acte de sexe natural, no pas delirat, com a culminació d'aixafar amb les dents blanques i innocents els grans de raïm i passar-nos el suc i la pellofa de boca en boca mentre en tallàvem els sarments. La suor tendra a causa del sol esbiaixat de setembre i la fortor d'herba seca cremada ens embriagaven amb el gust glucosat del most i la fusta dels pinyols en unes percepcions inèdites i sinestèsiques. Culminació d'un cant vocàlic a dos.

Abans, havíem enfilat unes truges fins a l'escorxadador amb el cap tapat dins d'un cove. El cant matinal, agut, quan degollaven els porcs, es barrejava amb la sang que havíem de remenar els infants per evitar que es coagulés, quan encara desconeixíem el sentit de la

mort, amb el pal dins la galleda. L'or de sang calenta es mesclava amb els pixums. La violència rural deixava el davantal blanc immaculat tacat de sang, a regalims. La violència higienista vingué després, acompanyada amb imatges de guerra pel televisor. La finestra tecnològica ens farà grans. Vam tocar, de matinada i sense dormir, de peus a la lluna.

Fonda Espanya, Barcelona, casament dels avis materns, el 1928.

Quan la mare de la mare patí un atac de feridura, la família ens vam traslladar de la caseta enganxada a la fàbrica al casalot rural, que havia estat avivat a principis de segle amb el modernisme. L'àvia, ella de negre i amb santedat, s'havia casat amb un jove ben plantat que venia del camp, d'una llarga tradició de gent dedicada a la terra i de seguir l'ordre de les estacions mediterrànies. Celebraren el gran àpat de noces a la Fonda Espanya, a ciutat, a tocar del Liceu, ornada amb escuts heràldics per Puig i Cadafalch i amb un mural del jove Ramon Casas de peixos i sirenes. El germà d'ella, l'hereu, havia mort de tifus. El seu retrat amb coll emmidonat de camisa polida presidia el despatx on es guardaven en secret les fórmules i les

proporcions per fabricar amb marca pròpia anís i conyac, i estomacal i ginebra. També he reconegut el fundador fotografiat de soldat de la guerra de Cuba. L'avi va introduir el vi comú, de consum diari, que es venia a granel sota la mesura de petricons. La porta d'entrada de la casa era una botiga oberta tothora.

El mostrador del cafè, annex a la casa, lluía rajoles hidràuliques mossàrabs, i al pati, la font de molsa verda amb carpes de vermell carmí i carpes blanques esblaimades servia per eixugar el front suat de les joves dansaires amb la música ié-ié i el twist dels diumenges d'estiu. Dins, al bar, hi havia una zona àmplia de jocs: billars i taules de vellut verd per a les cartes i de marbre per al joc de dòmino. Tot el conjunt era afectat per una suma de modernisme japonitzat, barrejat amb l'estil del Paralel i la vida grisa, la vida somorta d'un franquisme ranci que s'havia imposat a les llars i als llocs festius sota vigilància i sospita. El piano havia estat traslladat a l'interior de la casa i callava mut mentre es pansien les flors al damunt de la tapa tancada.

El jardí del Gran Cafè Soley era dibuixat a la francesa; allà, en una taula rodona de marbre sempre fred i una cadira de ferro esquemàtica com l'estructura òssia d'una noia jove, vaig agafar la malaltia adolescent dels primers passos de l'escriptura, els que imiten la febre de la malenconia. Vaig haver de curar-me'n, de l'ensopiment, gràcies als anys de la revolta que vindran més tard, amb versos trencats.

La flaire de l'olor de comí anisat m'entotsolava. Xafar raïm amb els peus nus m'exaltava. Els límits. Però el que realment em va fer savi va ser enfilar-me a la cadira del despatx i espisar el llibre de les fórmules alquímiques dels aiguardents que s'amagava sota un mussol dissecat. Amb el temps he sabut que els ulls de vidre del mussol, avivats, representen la filosofia, el mètode de pensar.

L'avi Vicenç, quan seia a taula, tenia davant del plat, arrencledes, la copa de vermut de vidre gruixut per a l'aperitiu, la copa rodona de xampany per al meló, un vas de vi blanc per al primer plat, un vas de vi negre per al tall, un got petit per al moscatell de les postres, una copa per al conyac i una altra per a un didal d'anís. Bevia

discretament i elegantment, com qui frueix besant amb amor. Bevia amb les copes en un ordre senzill, racional i total. Mai no vaig veure begut l'home de la terra que va saber practicar les fórmules dels savis.

L'internat.

Dos sistemes oposats —el de l'arrelament i el del desplaçament— conformen una dialèctica irreversible en qualsevol formació. El primer estadi guarda per sempre l'ideal mític de la innocència del qual serem expulsats, mentre que el segon serà el lloc de la condemna i de l'exili. A la infantesa ens correspon la natura d'on vam ser arrencats per ser trasplantats a la institució escolar, l'internat.

«Encerrados en el rancio pupitre. La misa diaria. Los mocos en el plumier. Las tres horas en ayuno. La hostia sagrada. El cilicio en el músculo del antebrazo y las chapas dentro del zapato clavándose en la planta del pie. El peso de los libros, brazos en cruz. El misionero de la lengua cortada contando las torturas de los herejes. La persecución de los perros salvajes corriendo por el laberinto abandonado de Horta. La leprosería blanca perdida por el bosque. El dedo del portero colgando de un gancho en la red de la portería. El alumno desnudo quemándose al caer sobre el pote de alcohol.

El potro, el plinto y el caballo. Pétalos amarillos de ginesta. Cine entre columnas».

A la llauna de galetes guardava amb zel les imatges i les olors perdudes: la magnòlia blanca dins d'un got d'aigua damunt la tapa del piano negre de paret. La fosca negror del celler amb els ulls dels gats encesos davant del plat del peix que no volia menjar. L'escala de la mort que baixa al cup de vi i l'espelma amb flama. El llamp que incendià el transformador de la llum i el casc lluent dels bombers. El llamp que calà foc a un carro ple de palla i desbocà els cavalls sobre la línia de l'horitzó. El motorista que es clavà a la porta de casa en el revolt del camí cap al cementiri. Els trons dels trabucs que disparaven en l'aire a les estacions del calvari. Les àries dels porcs quan els degollaven a l'escorxador. Els tumults dels porcs ofegats per la riuada. La fortor d'una de les dues tietes podrint-se al llit. El cirerer florit. El disc de la *risa*. El primer ball.

El poble se m'anava fent llunyà i cada vegada més em sentia tan foraster com aquells personatges que venint de fora hi havien entrat i en sortien amb un misteri màgic incorporat: l'esmolet, que capgirava la bicicleta amb motor i afilava els ganivets amb les rodes. El nen amb la cabreta que feia equilibris al llom de l'animal amb una fusta i una llauna. La nena de les trenes dels gitanos sota el pont. L'home de la llet que transitava riera amunt i avall quan era seca fent ziga-zagues. L'home que recollia amb una samarra les pells de conill. El jugador de billar que havia de fer una exhibició al cafè, i tot i que vells, joves i infants el vam anar a recollir a l'estació, mai no va aparèixer. La bruixa del poble que vivia sempre dins la fosca d'una porta que donava al carrer sempre oberta i que mai no vaig veure, ni entrar-hi. Era com ells, personatges que, com els aiguats i les nevades, apareixien de cop sobtat de nou pel poble venint de l'internat. El poeta que s'anava fent en aquelles circumstàncies de desarrelament havia d'assumir l'estrangeria?

El Botifarreta s'endinsava per la rambla a tocs de trompeta i tambor, i anunciava la pel·lícula. Tots sortíem de casa, cadascun amb la seva cadira, i el seguïem en cua fins a la plaça. Estenia el llençol d'arbre a arbre i, amb miraculosos feixos de llum que sortien

d'una gran màquina, projectava amb actors i actrius que feien de carn i ossos històries fabuloses del gladiador i l'emperadriu, del Zorro i una vídua de la Califòrnia mexicana, del *forajido* i la puta casta del Far West.

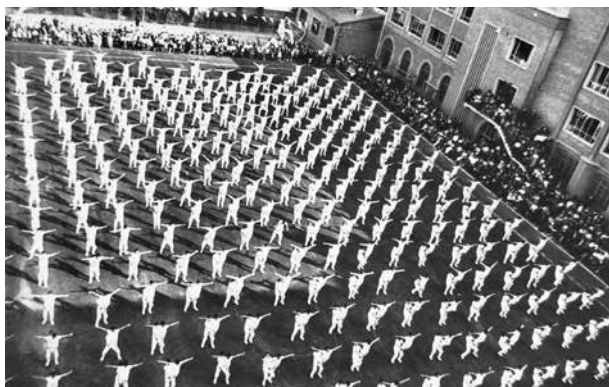
El ball de diumenge a la tarda.

Les imatges d'alt voltatge poètic es fixen al nostre cervell d'una manera elèctrica, un curtcircuit provocat per l'excel·lència de la joia del viure o pel dolor del sacrifici, que provoquen espurnes i cremen l'espai-temps. Són imatges en moviment que romandran solidificades i a les quals podem accedir quan ens demanem per la consciència dels fets viscuts. La resta és cendra.

I al costat de les imatges sobreviuen, selectivament, algunes coses que no sabia dir dels llibres llegits, que no solament formen la biblioteca del saber, ans la poètica de l'ésser: la identificació per damunt de la comunicació. Una experiència abstracta, constitutiva de llenguatge, superior al gust.

Veig la mare asseguda al quarto domèstic amb la màquina de cosir i una biblioteca personal: Què fa la mare, cus? Llegeix? M'apropro a la coberta del llibre: m.l.king, *La força d'estimar*. No hi ha cap imatge, i tots, només de pronunciar el nom de l'autor, veuen un rostre que identifiquem amb el del germà defensor de la igualtat per damunt de l'exclusió pel color de la pell. La mare sortia de les parets del domèstic i practicava un ideal igualitari postconciiliar de color holandès.

En el medi hostil de l'expulsió de la llengua i del paradís, aliè, vaig passar per dos períodes ben diferenciats: l'atracció pel buit i l'acceleració de la revolta a través dels llibres.

Exercicis de gimnàstica a l'internat.

M'havien donat raó d'amor que la causa per la qual havia de sofrir internament era per al coneixement, a fi de superar el domini salvatge de la natura i l'expansió autoritària política sobre aquesta.

L'internat, lluny de la terra natal, en un extrem de la ciutat, tocant als turons i als barris perifèrics, era menat per un orde religiós no gaire inflat ni influent en les elits, de baix substrat, on es formaven nois dels pobles limítrofs de les valls i dels primers munts, i nois de noves fornades migratòries. Érem estrangers en un sistema on

l'aprenentatge no era empíric, sinó memorialista i repetitiu, quan no reglat per fèrria disciplina moral. Discriminats de l'etern femení.

En no haver-hi cap element d'enllaç entre els coneixements injectats i la natura originària, vaig endinsar-me en el gran buit, apartat de la resta dels companys. Esquivava, així, els penyals que vorejaven l'autosuficiència dels sabers rectes i unívocs, les normes, les fórmules i els teoremes, com també vaig desdenyar l'heroïcitat de sants, màrtirs, guerrers i savis. M'aïllava sovint al gran temple, al seu buit arquitectònic, i hi ignorava tota la iconografia antropomòrfica del déu pare, del déu fill, de la deessa mare, dels semideus i dels monstres. M'inflava per dins, abstraient-me en llargues hores de silenci, sense nostàlgia pel paradís ni avidesa per la civilitat. Vaig fabricar la meua primera semblança de rar, d'estrany, qui sap si de foll místic.

La primera lectura en vers: Amado Nervo.

Rere la màscara de camuflatge feta carn, per la qual seria respectat en l'alienació, em nasqueren per dins tot d'orificis que em menarien al primer estadi de la poesia: l'aprenentatge de la ignorància i el ple lliurament al deliri de l'imaginari i al somni despert. El no-res. L'ataràxia.